

Høring vedr. udlevering af lovovertrædere (Den Europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme)

71. Salærtakster 2003, byretterne
72. Anholdelse - Proportionalitet - Procesbevilling - Nægtelse af at oplyse navn - Erstatning - Menneskerettigheder
73. Menneskerettigheder - Aktindsigt - Beviser - Anklagevidner - Studehandler - Engelsk sag
74. Menneskerettigheder - Ærekrænkelser - Pressens ytringsfrihed - Langvarig sagsbehandling
75. Kørselsgodtgørelse - Frifundne klienter - Procesbevilling
76. Tyveri, groft fra arbejdsplads

Bogomtale: Straffeloven - med henvisninger og sagsregister

LANDSFORENINGEN AF BESKIKKEDE ADVOKATER

Landsforeningens bestyrelse:

Niels Forsby
formand, København

Steen Bech
næstformand, København

Sven-Erik Poulsen
København

Michael Abel
Holbæk

Anne-Birgitte Bjerre-Olsen
Odense

Hans Kjellund
Århus

Mona Martens
Aalborg

Henrik Thorstholm
Skjern

Ansvarshavende redaktør:

Elsebeth Rasmussen

Oplagstal: **1100**

Formandens adresse:

Nansensgade 45 A, 1366 København K

Telefon 33 36 90 10
Fax 33 93 66 81

Denne gang skulle det være de rigtige særlertakster 2003 fra byretterne. Landsrettens takster findes i julihæftet fra side 114-117, (til første linie på side 117). Redaktøren har siden i augusthæftet beklaget, at hun med støtte i Advokatrådets hjemmeside fejlagtigt aftrykte de **gamle** byretstakster i fortsættelse af de **nye** landsretstakster i julihæftet.

Nærværende hæfte står i øvrigt primært i menneskerettighedernes navn. To danske sager, som man har kunnet læse om i aviserne, damen med busbilletten, der fik et længere ophold på en politistation, og sagen med tv-journalisterne. Sidstnævnte sag har i forvejen været gennem tre instanser i det nationale retssystem, men som det fremgår af efterskriften til domsreferatet, er det nu refererede muligvis ikke det sidste ord i sagen.

Derudover en engelsk sag, der er nok så interessant, idet den omhandler det problem, der var forårets store debateme inden for straffeprocessen i forbindelse med de nu vedtagne ændringer af retsplejeloven, nemlig anklagemyndighedens hemmeligholdelse af relevant materiale for forsvareren med den følge, at den domfældte ikke har fået en retfærdig rettergang. Redaktøren har modtaget mundtlige indberetninger om et par danske sager med hemmeligholdt materiale, men savner fortsat tilsendelse af materiale i afsluttede sager med den pågældende problemstilling.

Justitsministeriet
Strafferetskontoret

Østergade 16
26. september 2003

Vedr.: J.nr. 2003-738/3-0128. Udkast til forslag til lov om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere (Gennemførelse af ændringsprotokollen af 15. maj 2003 til den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme).

Justitsministeriet har med skrivelse af 15. september 2003 anmodet om en udtalelse vedr. ovennævnte lovforslag.

Forslaget har været forelagt bestyrelsen, der henviser og kan henholde sig til de betænkeligheder, der er ved at forringe retsbeskyttelsen mod at blive udleveret for en politisk forbrydelse, jfr. bestyrelsens bemærkninger i høringssvar af 21. november 2001, særligt side 4 f.

Landsforeningens bestyrelse har bemærket sig, at der med ændringsprotokollen gennemføres "en begrænset udvidelse" af anvendelsesområdet for terrorismekonventionen. Bestyrelsen finder denne trinvis forringelse af retsbeskyttelsen betænkelig.

Dette så meget desto mere, som at der i artikel 13 indføres en mere simpel ændringsprocedure, særligt i forbindelse med opdatering af listen af konventioner i konventionens artikel 1, stk. 1 (konventionens anvendelsesområde). Dette åbner mulighed for, at der også i fremtiden foretages små, men ikke uvæsentlige skridt til at forringe retsbeskyttelsen yderligere.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

DEN DANSKE DOMMERFORENING

August 2003

Vejledende takster for salærer i straffesager ved byretterne

(Til samtlige beløb lægges moms)

A. Straffesager

1. <u>Grundsats</u> pr. time	1.200 kr.
2. <u>Grundlovsforhør</u> af normal varighed	1.000 kr.
3. <u>Fristforlængelser</u> og kortere retsmøder	900 kr.
4. <u>Retsmøder</u> , der er længerevarende, samt afhøringer hos politiet pr. time	1.200 kr.
5. <u>Retsmøder m.v. på søn- og helligdage samt lørdage:</u>
Forhøjelse med 50%, kl. 22-06 tillægges 100%.
(Skal oplyses af forsvareren)	
6. Skriftlig meddelelse om fristforlængelse uden retsmøde	600 kr.
7. <u>Fængselsbesøg</u> af normal varighed	1.000 kr.
8. <u>Ekspeditionssalær</u> for sluttede sager uden retsmøder
minimum:	700 kr.
9. <u>Domsforhandling</u>	
Mindre tilståelsessager, herunder sager om spirituskørsel, hvis flere sager in continenti	1.200 kr.
ellers	1.700 kr.

Længerevarende tilståelsessager: som domsmandssager.

Domsmandssager:

Minimum:	2.400 kr.
2 timer:	3.600 kr.
3 timer: (½ dag)	5.500 kr.
4 timer:	7.200 kr.
5 timer:	9.100 kr.
6 timer: (1 dag)	11.100 kr.

Taksten for en domsforhandling omfatter også samtaler på kontoret med klienten, indhentelse af oplysninger og forberedelse af procedure i normalt omfang.

Salæret kan forhøjes med 500 kr. pr. time for rejsetid for forsvarere, der må rejse til tingstedet, hvis forsvarerbeskikkelsen ikke er betinget af, at advokaten frafalder krav imod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

10. Forsvarer for flere i samme sag:

Salæret for hver enkelt må normalt - bortset fra grundlovsforhør og fristforlængelser - nedsættes noget (f.eks. 1/3 - 1/2).

11. Aflysninger:

Ved aflysning med mindst flere dages varsel tillægges normalt intet salær. Ved retsmøder, der aflyses med kortere varsel, tillægges fra 1/3 og op til 1/2 af det normale salær for det pågældende retsmøde, dog mindst 900 kr.

Såfremt en sag uvarslet slutter før planlagt, f.eks. ved anklagemyndighedens ankefrafald, kan der efter omstændighederne tillægges en forsvarer, der i særlig grad har måttet indrette sin virksomhed efter sagen, et passende vederlag.

B. Særligt om straffesager vedrørende særlig økonomisk kriminalitet

Domsforhandlingsdage afregnes som udgangspunkt med et salær på 13.000 kr. pr. retsdag af normal varighed. Salæret for domsforhandlingsdage omfatter også forberedelse forud for og under domsforhandlingen. Såfremt den samlede forberedelsestid har haft et sådant omfang, at forberedelsen ikke kan anses som vederlagt ved honoreringen for domsforhandlingsdage, honoreres den ekstra forberedelse som udgangspunkt efter medgået tid med et salær på 1.200 kr. pr. time.

Såfremt retten tillader, at der indleveres en skriftlig procedure eller pålægger afgivelse af en skriftlig oversigt over procedurens indhold med angivelse af de

hovedsynspunkter, der gøres gældende jf. retsplejelovens § 928 a, stk. 2 og 3, kan der, navnlig hvis forsvareren ikke gennem honoreringen for domsforhandlingsdage kan anses som vederlagt også for procedure, ydes et særskilt vederlag herfor.

Såfremt domsforhandlingen den pågældende dag klart ikke angår vedkommende forsvarers klient, og dette på forhånd er meddelt forsvareren, ydes et nedsat salær på 8.400 kr. for en retsdag af normal varighed. Der ydes ikke salær, hvis det på forhånd er åbenbart og tilkendegivet, at et retsmøde ikke kan vedrøre vedkommende forsvarers klient, f.eks. fordi retsmødet angår et forhold, der ingen forbindelse har til det eller de forhold, klienten er tiltalt for, og som heller ikke på anden måde kan have forbindelse til denne.

En reserveforsvarer (medforsvarer som reserve) honoreres som udgangspunkt med et salær på 11.000 kr. pr. retsdag af normal varighed.

C. Ægteskabssager, herunder sager om forældremyndighed:

1. Sager om forældremyndighed	6.500 kr.
2. Sager vedrørende ægtefællebidrag eller lejlighed	4.500 kr.

I andre ægteskabssager fastsættes salæret efter et konkret skøn.

Disse salærer tilkendes både sagsøgers og sagsøgtes advokat. Salæret dækker foruden et retsmøde af almindelig varighed den tid, der i almindelighed må anses for nødvendig til forberedelse af sagen. Salæret kan i særlige tilfælde og efter en konkret vurdering forhøjes.

Bemærkninger til salærtakster august 2003 for straffesager og ægteskabssager ved byretterne

1. Præsidenterne i Østre Landsret og Vestre Landsret har efter at have afholdt et møde med Den Danske Dommerforening, Københavns Byret og Advokatrådet bestemt, at den vejledende grundtakst pr. time fremover bør være 1.200 kr.

2. Væsentlige forhøjelser af salærer, der er fastsat efter tidsforbrug i retten eller efter sagens karakter, må i almindelighed forudsætte specificeret skriftlig timeopgørelse fra advokaten. Salær efter opgørelse over anvendt tid forudsætter endvidere, at det opgivne tidsforbrug efter dommerens vurdering med rimelighed er anvendt på sagen.
3. Det salær, der tilkendes ved domsforhandlingens afslutning, omfatter normalt også arbejdet med anke af sagen, ansøgning om særskilt procesbevilling, benådning og lignende, således at der alene gives "eftersalær" i særlige tilfælde.
4. Salær for grundlovsforhør og fristforlængelser dækker også samtale med sigtede i forbindelse med retsmødet. Retsmøder om særlige efterforskningskridt behandles som grundlovsforhør, henholdsvis fristforlængelser, dog således, at standardtaksterne ikke fuldt ud ydes, hvis samme advokat i samme korte retsmøde har flere på hinanden følgende sager, jf. herved taksternes bestemmelse om reduktion, hvor samme advokat er forsvarer for flere i samme sag.
5. Ved mindre tilståelsessager forstås sager af op til ca. ½ times varighed i retten. At salæret pr. time i retten herved e.o. kan blive noget højere end det under 3 anførte, beror på, at det skal dække det grundlæggende arbejde med journalisering, samtale med hver enkelt klient etc.
6. Ved forsvarers rejse til udlandet, f.eks. i forbindelse med afhøringer, ydes rejsegodtgørelse, diæter og hotelgodtgørelse efter statens regler samt 11.000 - 12.000 kr. pr. hel dags fravær. I dette beløb er inkluderet advokatens forberedelse.
7. Der ydes ikke salær for "rådighedstjeneste" f.eks. i weekender, hvor advokaten af politiet er underrettet om, at der ikke er fremstillinger, og derfor ikke møder.

Henrik Linde

Anholdelse - Proportionalitet - Procesbevilling - Nægtelse af at oplyse navn - Erstatning - Menneskerettigheder

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 5, RPL § 750, § 755 og § 760

Tilbageholdelsen af en ældre dame V i 13½ time, efter at hun først muligt havde kørt uden gyldig busbillet og siden nægtede at oplyse sit navn til politiet, udgjorde en krænkelse af retten til personlig frihed.

V havde fået tilkendt erstatning i byretten, men da landsretten siden nægtede erstatning, og Procesbevillingsnævnet nægtede anketilladelse, måtte sagen indbringes for Menneskerettighedsdomstolen, der tilkendte hende erstatning med 500 euro (ca. 3.700 kr.) efter 8 år, regnet fra den skadevoldende handling, og 4 år efter indbringelse for Menneskerettighedsdomstolen.

V havde fået fri proces for Menneskerettighedsdomstolen.

Vasileva mod Danmark, app. 52792/99, 25/9 2003

I august 1995 havde V, født i 1928, en diskussion med en århusiansk buskontrollør, som beskyldte hende for at køre uden gyldig billet. Da han ville udskrive en kontrolbøde, nægtede V at oplyse sit navn, hvorefter politiet blev tilkaldt. Da hun heller ikke her ville oplyse sit navn, blev hun anholdt kl. 21.30, jfr. RPL § 750, og bragt til politistationen.

Man skønnede, at hun var ca. 60 år gammel og anbragte hende i et venterum. Efter et toiletbesøg kl. 23.00 blev hun anbragt i detentionen. Den følgende dag kl. 10.45 oplyste hun sit navn og blev løsladt kl. 11.00, hvorefter hun umiddelbart efter besvimed og blev indlagt 3 dage på hospitalet med for højt blodtryk.

Hun fik ingen bøde for overtrædelse af RPL § 750, og tvisten med busselskabet henstår i det uvisse.

Fire dage efter løsladelsen klagede V til Politimesteren i Århus, og denne svarede efter en måned bl.a., at V ikke havde været i besiddelse af papirer, der røbede hendes identitet, at hun var hysterisk og nægtede at oplyse identiteten og derfor af sikkerhedsgrunde blev anbragt i detentionen. Hun havde haft regelmæssig tilsyn også via kaldeanlægget, men havde skreget og fortsat med at nægte at oplyse sin identitet.

Den 14/6 1996 krævede V erstatning, men dette blev nægtet en måned senere med henvisning til indholdet af den ovennævnte redegørelse. Politimesteren tilføjede¹⁾:

"Imidlertid beklager jeg, henset til Deres fremskredne alder, at De ikke blev tilset af læge under detentionsopholdet."

Han fandt dog, at længden af tilbageholdelsen overvejende kunne tilskrives hendes opførsel og uvilje mod at besvare spørgsmål.

V klagede til Statsadvokaten, der den 6/2 1997 nægtede erstatning, og det gjorde Rigsadvokaten også den 25/11 1997. Herefter blev sagen indbragt for byretten, hvor V bl.a. forklarede, at hun nægtede at oplyse sit navn til buskontrolløren, dels fordi hun var vred, dels fordi han allerede kendte hende.

Hun hævdede, at politiet ikke havde spurgt hende. Hun havde på stationen afleveret sine ejendele, herunder forskellige breve fra myndighederne stilet til hende. Fire politifolk var vidner og fastholdt, at hun gentagne gange havde nægtet at oplyse sit navn. Hun skreg og var hysterisk. Hun havde ikke været i besiddelse af legitimation. Politiet havde flere gange på stationen søgt at få oplyst navn og fødselsdato inden vagtskiftet kl. 23. En betjent på morgenholdet forklarede, at man adskillige gange i løbet af morgenen fra kl. 6.30 havde prøvet at få V i tale, men det lykkedes først kl. 10.45.

Efterfølgende havde sagsbehandlingen været taget op til nærmere diskussion, bl.a. det forhold, at der ikke havde været lægetilsyn, at V havde været tilbageholdt i mange timer, og at der ingen notater forelå over hvilke skridt, der var taget i aftenens og morgens løb for at fastslå identiteten. Fremover skulle én person på vagtholdet være ansvarlig for de frihedsberøvede.

Byretten afsagde dom den 25/9 1998, hvor V blev tilkendt 2.200 kr. i erstatning. Byretten bemærkede bl.a., at det var uoplyst hvilke foranstaltninger, der var truffet med henblik på at identificere V mellem kl. 23.00 og kl. 06.30 den følgende morgen, i hvilken periode den 67-årige dame efter det oplyste skulle være blevet nægtet lægetilsyn. Vagtholdet havde en forpligtelse til at fortsætte bestræbelserne på at identificere V og sørge for, at frihedsberøvelsen ikke stod i misforhold til formålet efter RPL § 750.

Anklagemyndigheden ankede til Vestre Landsret, hvor V nu medgav, at politiet havde udspurgt hende om hendes data før og efter anholdelsen, men hun havde nægtet, fordi hun var vred.

¹⁾ Tilbageoversat fra engelsk

Landsretten lagde i afgørelsen af 11/2 1999 vægt på, at V gentagne gange var blevet anmodet om at oplyse navn og adresse, hvilket hun havde nægtet, og at hun var blevet løsladt, da det skete. Under disse omstændigheder var der ikke grundlag for erstatning.

V søgte om anketilladelse, men Procesbevillingsnævnet gav afslag den 25/5 1999.

Den 10/8 1999 klagede V til Menneskerettighedsdomstolen, som lod sagen passere (delvist) gennem nåleøjet den 30/4 2002. Sagen er blevet afgjort på parternes skriftlige indlæg.

Fra side 5 i dommen gennemgås først national ret, herunder indholdet af RPL §§ 750, 755, 758 og 760, rekursystemet og erstatningsreglerne. Fra side 7 citeres artikel 5, stk. 1, der har følgende indhold:

"Stk. 1. Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde:

- a) lovlig frihedsberøvelse af en person efter domfældelse af en kompetent domstol;
- b) lovlig anholdelse eller anden frihedsberøvelse af en person for ikke at efterkomme en domstols lovlige påbud eller for at sikre opfyldelsen af en ved lov foreskrevet forpligtelse;
- c) lovlig anholdelse eller anden frihedsberøvelse af en person med det formål at stille ham for den kompetente retlige myndighed, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en forbrydelse, eller rimelig grund til at anse det for nødvendigt at hindre ham i at begå en forbrydelse eller i at flygte efter at have begået en sådan;
- d) frihedsberøvelse af en mindreårig ifølge lovlig afgørelse med det formål at føre tilsyn med hans opdragelse eller lovlig frihedsberøvelse for at stille ham for den kompetente retlige myndighed;
- e) lovlig frihedsberøvelse af personer for at hindre spredning af smitsomme sygdomme, af personer, der er sindssyge, alkoholikere, narkomaner eller vagabonder;
- f) lovlig anholdelse eller anden frihedsberøvelse af en person for at hindre ham i uretmæssigt at trænge ind i landet eller af en person, mod hvem der tages skridt til udvisning eller udlevering."

V's anbringender var bl.a., at tilbageholdelsen af hende ikke var "lovlig", idet anholdelse efter RPL § 755 kun kan ske i kortere tid for at sikre sig den pågældendes

identitet. Hun var ikke blevet præsenteret for nogen sigtelse og afhørt herom, der var ikke optaget rapport, cfr. RPL § 758, og længden af tilbageholdelsen var i strid med RPL § 760, dels var den unødvendig, dels var den udstrakt for længe.

Med hensyn til proportionaliteten burde en nægtelse af at oplyse navn ikke føre til mere end nogle få timers tilbageholdelse. At tilbageholde en svagelig 67-årig dame som sket stred mod ethvert proportionalitetshensyn. Politiet forsømte desuden, på trods af, at de var i besiddelse af V's ejendele, at identificere hende. Ved udelukkende at udspørge V, var den fortsatte tilbageholdelse kun et pressionsmiddel.

Regeringen gjorde gældende, at tilbageholdelsen var lovmedholdig, siden V havde nægtet at oplyse sine personlige data. Det var fastslået ved landsrettens dom, at hun ikke havde papirer, der kunne fastslå hendes identitet. Tilbageholdelse var den eneste måde at skaffe oplysningerne. Hvis ikke man i en sådan situation kunne tilbageholde personer, kunne de i princippet undgå sagsanlæg ved at nægte at oplyse navn. Politiet havde udfoldet bestræbelser på at få V i tale fra kl. 21.30 - 23.00 og igen dagen efter fra kl. 06.30 - 10.45. Regeringen fandt ikke, at det var en fejl, at der ikke skete noget fra kl. 23.00 - 06.30, hvor man lod V sove. Først kl. 10.45 havde hun ombestemt sig og blev umiddelbart derefter løsladt. Proportionaliteten var således opfyldt.

Domstolens præmisser

Retten præciserer, at tilbageholdelsen skal være "lovlig", hvilket indbefatter, at b-ovens foreskrifter overholdes i det nationale system, men derudover skal også de øvrige foreskrifter i artikel 5 overholdes for at beskytte borgerne mod vilkårlighed.

Undtagelserne opregnet i stk. 1 er udtømmende og skal fortolkes snævert. Der var ingen tvivl om, at V var frihedsberøvet, og at hjemlen var RPL § 755, jfr. § 750, fordi hun nægtede at oplyse sin identitet på anmodning fra politiet, og at anholdelsen var berettiget efter dansk ret.

Der var ingen tvist mellem parterne om, at tilbageholdelsen faldt ind under artikel 5, stk. 1, litra b, men retten påpegede, at tilbageholdelse kun må ske for at "sikre opfyldelsen" af en ved lov foreskrevet forpligtelse. Der må altså påhvile borgeren en uopfyldt forpligtelse, og anholdelse og frihedsberøvelse må være med det formål at opnå opfyldelse og ikke for at straffe. Så snart den pågældende forpligtelse er opfyldt, ophører hjemlen til at frihedsberøve efter artikel 5, stk. 1, litra b.

Endelig må der foretages en afvejning mellem vigtigheden af i et demokratisk samfund at få opfyldt den pågældende forpligtelse og vigtigheden af retten til frihed.

Retten påpeger, at V blev anholdt kl. 21.30, fordi hun nægtede at opfylde pligten til at oplyse sin identitet, jfr. RPL § 750, at hun blev ved hermed til kl. 10.45, og at hun blev løsladt umiddelbart herefter.

V var således tilbageholdt for at "sikre opfyldelsen" af en forpligtelse, jfr. artikel 5, stk. 1, litra b, og hun blev løsladt, så snart forpligtelsen var opfyldt. Tilbage er at afgøre, om der i nærværende sag var proportionalitet mellem vigtigheden af generelt at sikre opfyldelse af forpligtelsen og vigtigheden af retten til frihed.

I afvejningen finder retten følgende momenter relevante: karakteren af forpligtelsen, der følger af den pågældende lovgivning inklusive det underliggende forhold og formål, den pågældende person, der bliver tilbageholdt, og de særlige omstændigheder, der leder til tilbageholdelsen, samt længden af frihedsberøvelsen.

(I det følgende gennemgår retten, at tvisten drejede sig om en busbillets gyldighed, men at det på den anden side er vigtigt, at politiet kan gennemføre identitetscheck uafhængigt af mistanke, og at nægtelse af at oplyse data er belagt med bødestraf)

(På side 11 i dommen gennemgås en række tidligere afgørelser, der går ind på de tilbageholdtes personlige forhold)

Retten gentager, at V var 67 år, men at politiet antog hende for at være 60-årig. Dertil kom med hensyn til hendes helbred og hospitalsindlæggelse efter løsladelsen, at det ikke var påvist, at politiet på anholdelsestidspunktet kendte til hendes forhøjede blodtryk. Retten bemærker, at det fremgik af landsrettens dom, at V forklarede, at hun nægtede at oplyse sin identitet, fordi hun var vred, og at vreden og uviljen vedblev til den følgende dag kl. 10.45.

Under disse omstændigheder finder retten, at det var i overensstemmelse med retsplejeloven og artikel 5, stk. 1, litra b, at tilbageholde V for at få fastslået hendes identitet.

Resten af præmisserne fra dommen side 12 gengives på engelsk:

"41. As regards the length of the detention, the Court reiterates that in the aforementioned *Nowicka v. Poland* the Court concluded that the applicant's detention, which lasted for a total period of eighty-three days was in breach of Article 5 of the Convention. In the above mentioned *McVeigh and Others* decision the Commission concluded that in the exceptional context of the case there were sufficient circumstances to warrant the applicants' arrest and detention for some forty-five hours. As to the above

mentioned *B.* decision the French legislation at the relevant time prescribed as follows: "officers of the criminal police may, for the purpose of judicial investigations or to prevent a breach of public order, request anyone to provide proof of his identity and, if necessary, take him to a police station for this purpose. No one taken to a police station for this purpose may be held for more than six hours". The Commission considered in the view of the brevity of the period for which the applicant had been held at the police station (one and four hours respectively) that a fair balance had been struck between the need to ensure the fulfilment of the obligation and the right to liberty. The same conclusion was reached in the *Reyntjens* decision where the applicant was deprived of his liberty for two and a half hours.

In the present case the applicant was deprived of her liberty for thirteen and a half hours. The Court notes that the police several times in vain requested that she reveal her identity in the period from 9.30 until 11.00 p.m. on 11 August 1995, and from 6.30 until 10.45 a.m. on 12 August 1995, and relying on the findings of the domestic courts, the Court is satisfied that the applicant was not in possession of any documentation, which could have revealed her identity.

Also, it notes that it appears to be common ground that no efforts were made to identify her in the period between 11.00 p.m. and 06.30 a.m. The Government allege that the reason therefore can be attributed to considerations as to the applicant's need for sleep. While accepting that such considerations may be relevant in certain circumstances, it is in the Court's opinion not established that this was so in the present case. Furthermore, the Court would be reluctant to accept that such considerations could generally be given priority over the obligation to secure that the detention did not exceed a period proportionate to the cause of the detention. The Court notes in addition, having regard to the fact that the Chief Constable of Århus on 18 July 1996 found reason to regret that the applicant during her detention had not been attended to by a doctor as promised, that the involvement of such a third person might have broken the impasse, which the communication between the police and the applicant obviously had reached.

Moreover, having regard to its finding above as to the applicant and the circumstances leading to her detention, and to the fact that the applicant's failure to comply with the obligation prescribed in section 750 of the Administration of Justice Act was a minor offence, which could carry only a fine, the Court considers that her detention in any event should not have been maintained for a longer period of time. It finds that the deprivation of the applicant's liberty for thirteen and a half-hour exceeded a period proportionate to the cause of her detention.

42. In the light of the above elements, the Court considers that the authorities by extending the applicant's detention to thirteen and a half-hour failed to strike a fair balance between the need to ensure the fulfilment of the obligation and the right to liberty.

43. There has, accordingly, been a violation of Article 5 § 1 of the Convention."

Erstatning og sagsomkostninger

Klageren havde påstået erstatning på 10.000 kr. med henvisning til belastningen, varigheden samt hendes alder og helbred.

Regeringen gjorde gældende, at selve oprejsningen måtte være tilstrækkelig, subsidiært at erstatningen skulle være beskeden, ikke over 2.200 kr. svarende til de takster, der var anvendt af byretten.

Retten fandt, at erstatningen skønsmæssigt kunne fastsættes til 500 euro (ca. 3.700 kr.) med procesrenter.

Klageren fik godtgjort sine sagsomkostninger for landsretten. Hun havde haft fri proces under sagen for Menneskerettighedsdomstolen i størrelsen 40.000 kr. (Lov 1999-12-20 nr. 940 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventionen), således at der ikke var grundlag for at tillægge yderligere sagsomkostninger.

To dommere var enige med de fem øvrige i, at der forelå en konventionskrænkelse, men henset til, at overtrædelse af § 750 kun var sanktioneret med bøde, fandt de, at længden af frihedsberøvelsen var ulovlig efter § 755, hvilket ville være tilstrækkeligt til at konstatere en krænkelse af artikel 5.

Landsforeningens Meddelelse 73/2003

Menneskerettigheder - Aktindsigt - Beviser - Anklagevidner - Studerhandler - Engelsk sag

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 6, RPL § 745 og § 745 b

I sag om lejemord tilbageholdt den engelske anklagemyndighed materiale, hvorefter lejemorderens advokat havde tilskrevet en kriminalkommisær "efter vore gentagne drøftelser". Lejemorderen, der aflagde tilståelse og siden blev ført som vidne mod klageren D, anmodede nu om overførsel til et andet fængsel, støtte til tidlig prøveløsladelse og tilladelse til, at hustruen kunne besøge ham hver 14. dag.

Retten fandt, at materialet heller ikke var blevet tilstillet klagerens forsvarer i tide for klagerens ankebehandling, hvorfor klageren ikke havde fået en retfærdig rettergang, jfr. artikel 6, stk. 1.

Dowsett mod Storbritannien app. nr. 39482/98, 24/6 2003

Klageren D blev i marts 1989 idømt livstid for at anstifte til drab på sin kompagnon Nugent, der blev skudt i december af Gray, som forlod gerningsstedet i en bil ført af Runham. Begge de to sidstnævnte blev anholdt i januar 1988 og klageren i februar 1988. Han blev sigtet og tiltalt sammen med Gray og Runham (samt to yderligere, der blev frifundet). Det var anklagemyndighedens påstand, at D havde betalt Gray og Runham 20.000 £ for drabet, fordi Nugent vidste for meget om D's kreditbedrageri.

D medgav, at han havde bestilt Gray og Runham til at brække enten en arm eller et ben på Nugent for at bringe ham ud af omsætning i et par uger, indtil han kunne blive forflyttet. D havde betalt 7.500 £ herfor, men efter at Gray havde dræbt Nugent, havde Gray presset penge af D. D havde angiveligt ikke noget motiv til at dræbe Nugent, idet denne selv var involveret i svindlen. D havde imidlertid ikke noget materiale til at underbygge dette, hvorfor nævningetinget måtte forlade sig på hans egen forklaring herom. Runham og Gray erkendte sig skyldige i drab, og Gray var anklagerens vidne mod D vedr. drabstiltalen.

Efter nævningetingets domfældelse klagede D til Politiklagenævnet over, at politiet havde nægtet ham adgang til væsentlige beviser. Nævnet svarede i 1992, at man ikke fandt, at der forelå rettergangsfejl, men man havde fundet forskellige forsømmeligheder.

Efter D's oplysninger blev han i juli 1993 bekendt med, at der fandtes 17 kasser med materiale, der ikke var fremlagt. Noget af dette materiale ville angiveligt have understøttet hans påstand om, at han ikke havde noget motiv til at dræbe Nugent, fordi denne var dybt involveret i svindlen. Noget af materialet blev fremlagt for D's forsvarer i ugerne før ankebehandlingen, andet blev fortsat hemmeligholdt.

Regeringen oplyste, at noget af materialet var generel efterforskning og krydsreferencer i forbindelse med metodisk sagsbehandling i drabssagen, både notitser om oplysninger modtaget af politiet samt dispositionsrapporter om den fortsatte efterforskning. På tidspunktet for sagens behandling i første instans fandt anklagemyndigheden, at sådant materiale var interne arbejds papirer. I det omfang materialet indeholdt vidneudsagn, skulle og blev materialet fremlagt som "unused material" (svarende til O-rapporter, ER). I lyset af domfældelsen og den udvikling, der havde været i Common Law, havde man ændret opfattelse i forbindelse med ankesagen og fremlagt 4.000 notitser, en af disse var påberåbt af D i forbindelse med ankeskrivelsen.

Den anden del af materialet, som ikke havde været fremme i første instans, var den parallelle efterforskning i kreditsvindlen blandt en kreds af personer, herunder D og Nugent. På et tidligt tidspunkt var det besluttet at holde de to ting adskilt, og anklagemyndigheden var ikke efter reglerne forpligtet til at fremlægge dette materiale. Men i lyset af retsudviklingen havde man ombestemt sig og fremlagt det fulde materiale vedr. bedragerisigtelsen forud for ankesagen.

Hemmeligholdt materiale

Forud for domsforhandlingen i ankeinstansen havde man fremlagt en oversigt over materiale, der fortsat ville blive tilbageholdt efter reglerne om tavshedspligt og "public interest immunity". Vedrørende andre dele af materialet blev der ikke givet nogen begrundelse, f.eks. vedr. dokument nr. 580, jfr. nedenfor.

Forsvareren var i forbindelse med anklagemyndigheden om det tilbageholdte materiale for at få yderligere frigivet, men det fremgår af anklagemyndighedens brev af 23/3 1994 5 dage før ankesagens påbegyndelse, at dokument nr. 580 fortsat var på listen over hemmeligholdt materiale. D kom siden i besiddelse af brevet, der var sendt fra Gray's forsvarer til kriminalkommissæren ved det efterforskende politi den 12/4 1988 (tre måneder efter anholdelsen af Gray):

“Further to our several discussions concerning Mr Gray, you will of course be aware that I did visit him in Leicester Prison on 26 March.

He has requested a transfer either to Brixton Prison or Wormwood Scrubs if this is at all possible and I should be grateful if you would let me know whether there is any possibility of Mr Gray receiving a transfer.

Secondly I now understand that apparently Mr Gray understands that you would be willing to support him receiving a straight term of life imprisonment²⁾ and an Application for early parole.

Obviously I have explained to Mr Gray the position concerning sentencing but perhaps you would set out your position so far as possible concerning these matters.

Thirdly I understand that Mr Gray's wife is to be produced at fortnightly intervals to Leicester Prison for visits and perhaps again you could clarify the position.

I look forward to hearing from you...”

²⁾ Redaktøren bemærker, at livsvarigt fængsel også efter engelsk domspraksis kan idømmes med en anbefaling om, at der ikke sker prøveløsladelse, f.eks. de første 25 år, jfr. senere i dommen.

Ankesagen

Ankesagen blev behandlet den 28. og 29. marts 1994. Blandt ankegrundene var tilbageholdelse af materialet vedr. bedragerisagen, men der blev intet fremført vedr. dokument 580 eller det øvrige materiale, der fortsat var hemmeligholdt af anklagemyndigheden.

Klageren gjorde derudover gældende, at retsbelæringen havde været mangelfuld, bl.a. fordi retsformanden ikke havde vejledt nævningene om, at tiltalte kan lyve under politiafhøringer af grunde, der ikke har med den omtvistede tiltale at gøre.

Anken blev afvist den 29/3 1994, der forelå ingen rettergangsfejl.

Det var i fornødent omfang kommet frem under domsforhandlingen, at både klageren og hans afdøde kompagnon var involveret i svindel. Appelretten udtalte videre:

"... Accordingly, although ... the stricter regime of prosecution disclosure which now prevails might well have required further disclosure than was actually made, we do not consider that this ground is one which has any substance in regard to the outcome of the case. ..."

Der var ingen tvivl om, at klageren havde anstiftet et overgreb på forurettede, og at han ville skaffe ham af vejen. Både det påsigtede beløb og det beløb, klageren selv havde erkendt, lå langt over, hvad man betalte for lidt grov vold mod forurettede. Blot at få ham ud af omsætning i et par uger var ikke sund fornuft.

Selv om retsformanden burde have vejledt om, at tiltalte kan lyve under politiafhøringer, uden at det behøver at være af betydning for skyldspørgsmålet, var det en mindre fejl i en ellers perfekt retsbelæring, hvorfor der ikke forelå en rettergangsfejl.

Betydningen af dokument nr. 580

Klageren gjorde nu gældende, at anklagemyndigheden havde afgivet løfter til Gray mod, at han vidnede mod klageren. Ud over det ovennævnte brev, henviste han til, at hans egen dom på livsvarig fængsel først kunne føre til prøveløsladelse efter 25 år, som dog siden var nedsat til 21 år. Runham, som havde skaffet drabsvåbnet, og som kørte flugtbilen, havde fået en straf, hvor prøveløsladelse (*tariff*) først kunne ske efter 16 år, mens Gray, som var den, der skød Nugent, kunne prøveløslades efter 11 år og rent faktisk blev løsladt i 1999.

Home Office afslog ved denne lejlighed at nedsætte tariffen for Runham:

“The Secretary of State holds Stephen Gray to be as culpable as you are, even though he fired the murder weapon and you did not. When the tariff was set for Stephen Gray, the then Secretary of State took into account that he had, like you, pleaded guilty to murder but had in addition been ‘... a very important witness for the prosecution’”

Regeringen bestred, at der var indgået en studehandel med Gray, og fremsendte en række erklæringer til Menneskerettighedsdomstolen fra forskellige politifolk, herunder modtageren af dokument nr. 580, den nu pensionerede kriminalkommissær. Alle bestred, at de havde lovet Gray fordele, mod at han vidnede mod D. En af dem oplyste bl.a., at Gray selv skulle have meldt sig til politiet en måned efter drabet og selv erkendt komplottet mod afdøde. Det var efter den pågældende politimands tidsplan først et år efter anholdelsen, at Gray indvilligede i også at være anklagemyndighedens vidne mod klageren D.

National ret

Retten gennemgår i det følgende national ret. Det var nogle administrative direktiver fra 1981 fra the Attorney-General (Rigsadvokaten), ikke lovbestemmelser, som regulerede området. Efter disse kunne man undlade at fremlægge "følsomt materiale", hvis statens sikkerhed eller efterretningsformål talte imod, eller for at beskytte en meddelers identitet, eller for at beskytte et vidne, der kunne blive udsat for overgreb.

Efter domsforhandlingen i 1. instans, men inden ankesagen, blev der i 1994 indført nye regler affødt af domspraksis, idet man i en ankesag i 1993 fastslog, at anklagemyndigheden måtte forelægge sådan hemmeligholdelse, uden at forsvareren blev bekendt hermed, for den dømmende ret, som så måtte finde balancen mellem statens sikkerhed m.v. og den tiltaltes retssikkerhed.

I en ankesag fra 1994 blev det fastslået, at man kun helt undtagelsesvist måtte fravige princippet om aktindsigt og "smide alt det ikke fremlagte materiale i skødet på dommeren". Derfor måtte anklagemyndigheden selv sortere, hvad der var relevant for sagen, men fortsat krævedes tilbageholdt. Var den i tvivl, skulle den imidlertid spørge retten.

Først i 1996 blev området lovreguleret, hvorefter begge parter skulle fremkomme med påstande, og anklagemyndigheden fremkomme med det materiale, som hidtil havde været hemmeligholdt, men som i givet fald kunne støtte den tiltaltes forsvar.

Retten citerer artikel 6, stk. 1 og 3 litra b (ikke gengivet her).

Klageren gjorde gældende, at der var tale om hemmeligholdelse af relevant materiale, og at det var i strid med artikel 6. Selv om der kom materiale frem i forbindelse med ankesagen, kom dokument nr. 580 ikke på bordet. Dette havde klageren først modtaget anonymt i fængslet i 1997. Der var muligt mere hemmeligholdt materiale. Han henviste til *Rowe and Davies v. The United Kingdom* (no 28901/95 ECHR 2000-II), hvor det er fastslået, at det i givet fald er den dømmende ret, ikke anklagemyndigheden, der skal tage stilling til fremlæggelse af hemmeligholdt materiale.

Regeringen fandt, at klageren alt i alt havde fået en retfærdig rettergang. At man ikke under byretssagen havde fremlagt alle notiser og dispositionsrapporter om efterforskningen i bedragerisagen, udgjorde ikke en fejl, idet klageren havde adgang hertil under ankesagen. Hvis der havde været for kort tid til at sætte sig ind i materialet, kunne hans forsvarer have fået en udsættelse.

Stadig forud for ankesagen fik forsvareren en oversigt over materiale, som anklagemyndigheden fortsat krævede hemmeligholdt. Materialet var ikke blevet forelagt for retten ensidigt af anklagemyndigheden, fordi denne selv havde skønnet, at materialet ikke var relevant.

Forsvareren kunne have protesteret og indbragt spørgsmålet for retten. Regeringen kunne ikke forklare, hvorledes klageren var kommet i besiddelse af dokument nr. 580, men fremsatte den formodning, at dokumentet alligevel måtte have været fremlagt af anklageren kort før ankebehandlingen. Efter notater fra en yngre medarbejder i anklagemyndigheden havde man "hakket af", at dette dokument skulle fremlægges. Det var også den eneste rimelige forklaring på, at klageren var i besiddelse af dokumentet.

Rettenes præmisser

Retten vurderer under et, om klageren har fået en retfærdig rettergang.

Det er en fundamental betingelse i en straffesag, at der er kontradiktion, og at der er "equality of arms" mellem anklager og forsvarer. Begge må have mulighed for at kende og kommentere rapportmaterialet og de beviser, der fremføres af modparten.

Også efter engelsk ret er anklagemyndigheden forpligtet til at fremlægge materiale, der kan støtte den tiltaltes forsvar. Men retten er ikke ubetinget, der kan være modgående hensyn som statens sikkerhed, vidnebeskyttelse eller ønsket om at hemmeligholde særlige efterforskningsmetoder.

(Der henvises i det følgende til en række tidligere afgørelser, som ikke gengives i referatet).

Når materiale tilbageholdes, er det ikke Menneskerettighedsdomstolens opgave at afgøre, om en sådan hemmeligholdelse var nødvendig - det må som udgangspunkt overlades til de nationale domstole. Menneskerettighedsdomstolens opgave er at efterprøve, om proceduren for afgørelserne så vidt muligt opfylder kravene til kontradiktion og "equality of arms" og indeholder tilstrækkelig retsbeskyttelse for den tiltalte.

Retten påpeger en stærk lighed mellem nærværende sag og *Rowe and Davis v. The United Kingdom*, (jfr. ovenfor).

Anklagemyndigheden besluttede i den nu foreliggende sag uden at underrette dommeren i 1. instans at tilbageholde forskelligt materiale. At overlade skønnet over vigtigheden af materialet til anklageren opfylder ikke betingelsen i artikel 6, stk. 1. Det er heller ikke i overensstemmelse med principperne i engelsk retspraksis, jfr. ovenfor.

Ganske vist fik forsvareren forud for ankesagen besked om, at der var yderligere materiale, som ikke ville blive fremlagt, men uden at få oplyst karakteren af dette materiale. I modsætning til *Rowe and Davis*-sagen forelagde anklagemyndigheden heller ikke ensidigt spørgsmålet for appelretten.

Med hensyn til det materiale, der blev fremlagt under ankesagen, fastslår retten, at klageren hermed havde fået en retfærdig rettergang.

Med hensyn til tvisten om, hvorvidt dokument nr. 580 rent faktisk blev fremlagt, lægger retten vægt på, at anklagemyndigheden så sent som 5 dage før ankesagens foretagelse i et brev fastslog, at dette dokument fortsat ville blive hemmeligholdt. Beviserne for, at anklagemyndigheden skulle have skiftet standpunkt, var meget svage og indirekte. Retten er ikke blevet overbevist om, at brevet faktisk blev fremlagt i tide til, at det kunne bruges under ankesagen, men det er i øvrigt ikke afgørende for retens resultat, idet det er uomtvistet, at der var andet materiale, der fortsat var hemmeligholdt, alene på anklagerens beslutning om "public interest immunity".

Selv om klageren kunne have indbragt spørgsmålet om hemmeligholdelse for ankeinstansen, og dette utvivlsomt ville have ført til, at yderligere materiale ville være blevet frigivet, var denne klagemulighed iflg. *Rowe and Davis* ikke tilstrækkelig til at afhjælpe den uret, der var sket under domsforhandlingen i første instans, hvor vidnerne blev ført. Præmisser fra den nævnte tidligere dom refereres i det følgende:

"Appelrettens dommere måtte vedrørende vidnerne henholde sig til retsbogsudskrifterne. Dommeren i 1. instans ville, hvis han var informeret, hen ad vejen have været i stand til at følge, om udviklingen i sagen og bevisførelsen nødvendiggjorde en åbenbaring af det hemmeligholdte materiale, f.eks. i forbindelse med krydsforhør med henblik på at afsvække hovedvidners troværdighed.

Appelretten kunne kun foretage en efterfølgende bedømmelse og kunne i et vist omfang ubevidst have ladet sig influere af nævningenes skyldkendelse til at undervurdere betydningen af materialets fremlæggelse."

I nærværende sag ville appelretten ikke kunne få hjælp af forsvareren til at beslutte relevansen af, at det pågældende materiale blev fremlagt, eller være i stand til på første hånd at skønne over bevisførelsen i 1. instans. Derfor ville en anmodning om fremlæggelse for ankeinstansen ikke udgøre den fornødne retsbeskyttelse for tiltalte.

Resten er citat af rettens præmisser:

"1. In conclusion, therefore, the Court re-iterates the importance that material relevant to the defence be placed before the trial judge for his or her ruling on questions of disclosure, namely, at the time when it can serve most effectively to protect the rights of the defence. This aspect of the case can be distinguished from that of *Edwards* cited above, where the appeal proceedings were adequate to remedy the defects at first instance since by that stage the defence had received most of the missing information and the Court of Appeal was able to consider the impact of the new material on the safety of the conviction in the light of detailed and informed argument from the defence (p. 35, §§ 36-37).

2. In light of the above, the Court finds no reason to examine the applicant's argument that the procedure set out in *R. v. Keane* fails to satisfy the requirements of Article 6 in placing an obligation on prosecution counsel only to place material it considers relevant before the court for its ruling on disclosure, or to re-visit the arguments militating in favour of special counsel reviewing undisclosed material as an additional safeguard (for example, *Fitt v. the United Kingdom* [GC], no. 29777/96, §§ 30-33, ECHR 2000-II).

3. It follows that the applicant did not receive a fair trial and that there has been a violation of Article 6 § 1 of the Convention."

Erstatning for sagsomkostninger

Klageren forlangte erstatning for £ 2.675 for udgifter under fængslingen for porto, telefon, kopiering m.v. samt et rimeligt beløb i tort.

Med hensyn til det sidste, henviste retten til tilsvarende sager, hvorefter det forhold, at der var fastslået en konventionskrænkelser var tilstrækkelig oprejsning.

De anførte udgifter blev behandlet under sagsomkostningerne.

Regeringen syntes, at sagsomkostninger ved behandlingen af klagen på £ 15.500, herunder £ 7.900 i advokathonorar, var alt for højt, advokaten havde brugt for mange timer.

Retten henså til sagens karakter og behandling og tillagde 14.000 euro + moms til advokaten og 1.500 euro til klagerens egne omkostninger, alt med procesrente ³⁾

2 dommere var enige med flertallet i, at der forelå en konventionskrænkelser, men hæftede sig særligt ved, at man vedr. dokument 580 ikke havde anført nogen grund til hemmeligholdelsen. Anklagemyndigheden havde ved ikke at forelægge spørgsmålet for retten bevisbyrden for, at dokumentet var tilbageholdt med rette. Det kunne ikke bebrejdes forsvareren, at han ikke havde søgt spørgsmålet afklaret i ankesagen. (Stærkt forkortet referat, ER)

- 00000 -

Hele dommen er på 20 tættrykte sider. Vedr. danske eksempler på studehandler se redaktørens artikler i U 1980 B.153 ff og U 1983 B.311 ff.

Landsforeningens Meddelelse 74/2003

Menneskerettigheder - Ærekrænkelser - Pressens ytringsfrihed - Langvarig sagsbehandling

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 6 og 10

TV-journalister fik ikke medhold i, at der forelå en krænkelser af artikel 10 ved, at de var blevet dømt i en injuriersag for sigtelser mod en kriminalinspektør for at have undertrykt en rapport i en drabssag.

Heller ikke sagsforløbet på 7 år fra anmeldelse til dom i Højesteret indebar en krænkelser af artikel 6 . Dissenser vedr. begge afgørelser.

Pedersen og Baadsgaard mod Danmark, app. nr. 49017/99, 19/6 2003

³⁾ Kursen primo oktober for Pund 1.061, Euro 742. Advokathonoraret udgjorde således efter oktoberkursen ca. 104.000 kr. excl. moms.

Ytringsfrihed

To TV-journalister havde produceret en TV-udsendelse i 1991 kaldet "Politiets blinde øje", der indeholdt en række angreb på en nu afdød kriminalinspektør, bl.a. for i en drabssag fra 1981 at have undertrykt en politirapport indeholdende en central vidneforklaring. Efter at være frifundet i byretten på grund af god tro, blev de pågældende dømt hver 20 dagbøder á 400 kr. i landsret og Højesteret, U 1999.122-154. I Højesteret var der dissens fra 2 ud af 7 dommere.

Klagerne indbragte sagen for Menneskerettighedsdomstolen, der udtalte, at klagerne ikke havde opfyldt deres forpligtelse til at verificere udtalelserne. Vidnet havde udtalt sig 9 år efter begivenhederne, og klagerne undersøgte ikke, om hendes tidsangivelse kunne passe. Dette kunne nemt være sket, således som politiet gjorde det i 1991 ved at finde ud af, hvornår vidnets bedstemor var blevet begravet.

Højesteret havde til fulde erkendt, at nærværende sag indebar en konflikt mellem retten til at videregive informationer og beskyttelsen af andres gode navn og rygte. Det var klagernes intention og ret at forholde sig kritisk til politiets efterforskning som led i pressens ytringsfrihed, men der var ikke grundlag for at fremsætte så alvorlige beskyldninger mod den pågældende kriminalinspektør, særligt ikke, da klagernes formål med udsendelsen på ingen måde nødvendiggjorde de pågældende sigtelser.

Højesteret var således berettiget til at fastslå, at indgrebet var "nødvendig(e) i et demokratisk samfund" ... "for at beskytte andres gode navn og rygte", jfr. artikel 10.

Afgørelsen er en 4-3 afgørelse. 3 dommere finder "med beklagelse", at de ikke kan tiltræde flertallets votum, som de finder indebærer en afsvækkelse af pressens ytringsfrihed vedr. offentlige anliggender.

Sagsbehandlingstiden

Med hensyn til klagen over langvarig sagsbehandling finder 6 ud af 7 dommere ikke, at der er tale om en krænkelse af artikel 6.

Byrettens og landsrettens afgørelser forelå i henholdsvis 1995 og 1997. Selv om klagernes udnyttelse af appelmuligheder ikke hindrede sagsbehandlingen, var den med til at forlænge den, og klagerne havde ikke på noget tidspunkt klaget over udsættelser. Berammelserne for landsretten og Højesteret var sket efter aftale mellem parterne.

Under disse omstændigheder havde klagernes optræden i nogen grad bidraget til længden af sagen.

Perioden frem til 1994, hvor sagen blev fremsendt til berømmelse i byretten, kunne ikke kritiseres. Der blev inden da afholdt adskillige forberedende retsmøder, hvor der blev afsagt kendelser. Derefter blev der afsagt dom efter 1 år og 2 måneder, men berømmelserne var sket efter aftale mellem parterne, hvorfor tidsforløbet forekom rimeligt.

Ankesagen havde været 1 år og 5½ måned. Midt i forløbet havde en af klagernes forsvarer bedt om, at sagen ikke blev berømmet før begyndelsen af 1997. Ganske vist gik der 7 måneder, før ankemeddelelsen blev fremsendt til landsretten, men henset til sagens kompleksitet var perioden i sig selv ikke tilstrækkelig lang til at statuere krænkelse.

Fra marts 1997 til september 1997 blev sagen behandlet i Procesbevillingsnævnet, og sagen verserede for Højesteret fra oktober 1997 til oktober 1998, uden at der var døde perioder.

Derfor var der ingen krænkelse af artikel 6, stk. 1.

Den dissentierende dommer lagde vægt på, at kriminalinspektøren havde indgivet anmeldelse i 1991, og Højesteret først afsagde dom i 1998. Der var døde perioder i sagsforløbet, dels inden byretsdommen, dels under anken til landsretten.

- oo0oo -

Referatet af faktum i den 33 sider lange dom er yderst kortfattet gengivet, henset til, at injuriersagen er udførligt gengivet i Ugeskriftet, jfr. ovenfor, ligesom den er medtaget i bladet EU & Menneskeret 2003.202.

Journalisternes ukuelige forsvarer oplyser i oktober 2003 over for redaktøren, at han, henset til, at der er tale om en 43 afgørelse vedr. spørgsmålet om ytringsfrihed, har begæret sagen forelagt for et storkammer i Menneskerettighedsdomstolen.

Landsforeningens Meddelelse 75/2003

Kørselsgodtgørelse - Frifundne klienter - Procesbevilling

Retsplejelovens § 1010

I U 2003.1736 HK er det i to kendelser fastslået, at kørselsgodtgørelse til forsvarere tilkendes efter statens høje takst, men den frifundne tiltalte må tilsyneladende nøjes med den lave takst i kørselsgodtgørelse.

Ø.L. 12. afd. nr. S-453-01, 18/6 2003

Kendelsen citeres i sin helhed:

"Der fremlagdes skrivelse af 2. juni 2003 fra advokat A.

Under henvisning til Højesterets kendelse af 15. maj 2003 udbetales i yderligere kørselsgodtgørelse til advokat A 7.221,60 kr. med tillæg af moms.

Advokat A har endvidere anmodet om, at der udbetales 20.162,80 kr. i yderligere kørselsgodtgørelse til hans frifundne klient K.

Advokat A har til støtte herfor henvist til Højesterets kendelser af 15. maj 2003 (sag nr. 534/2001 og sag nr. 170/2002), hvorefter kørselsgodtgørelse til en beskikket advokat skal tilkendes efter statens høje takster.

Ved landsrettens beslutning af 28. juni 2002 blev K i medfør af retsplejelovens § 1010 tillagt godtgørelse for hans rejseudgifter i forbindelse med straffesagens behandling for byret og landsret. Heri indgik blandt andet godtgørelse for kørsel i egen bil, beregnet efter den lave kilometertakst.

Efter § 2 i bekendtgørelse nr. 470 af 26. september 1978 sammenholdt med § 3 i bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 har tiltalte, der frifindes, krav på godtgørelse til befordring efter de for ansatte i staten gældende regler.

Af tjenesterejseaftalens § 14 fremgår, at kørselsgodtgørelse som udgangspunkt udbetales efter lav sats.

Landsretten fastholder på denne baggrund beslutningen af 28. juni 2002, hvorefter K tillægges kørselsgodtgørelse efter den lave takst."

- oo0oo -

Advokat A tilføjer, at **han** havde mulighed for at påkære landsrettens oprindelige fastsættelse af kørselsgodtgørelse til det lave beløb, men klienten skulle have Procesbevillingsnævnets tilladelse til at kære fastsættelsen af klientens kørselsgodtgørelse, og her fandt man ikke, at det var et spørgsmål, der kunne indbringes for Højesteret.

Advokaten tilføjer:

"For så vidt angår advokater, er der en "årelang praksis", men frifundne - og dem er der selvfølgelig ikke så mange af - der findes løsningen i tjenesterejseaftalens § 18.

Det er en aftale mellem Finansministeriet og Tjenestemændenes Centralorganisation og jeg er ikke helt sikker på, at de vidste, at de havde forhandlingsretten for frifundne i straffesager.

Den eneste trøst jeg kan finde for min frifundne klient er, at landsretten ikke anvendte tjenesterejseaftalens § 10, stk. 3, 2. pkt., hvor det er anført, at der er begrænsning i kørselsgodtgørelsen til "maksimalt et beløb, der svarer til udgiften til billigste offentlige transportmulighed".

Jeg er ikke helt overbevist om, at lovgiver med bemyndigelsen i retsplejelovens § 1010 til Justitsministeriet havde tænkt sig at overlade den beskedne kompensation til en aftale mellem Finansministeriets Centralorganisationer - men det er altså resultatet."

Landsforeningens Meddelelse 76/2003

Tyveri, groft fra arbejdsplads

Straffelovens § 276 og § 286

1) *T var i en række forhold tiltalt for tyveri af computere til 10,5 mio. kr. fra sin arbejdsplads. Fængsel i 3 år. Ikke grundlag for hverken betinget dom eller dom til samfundstjeneste.*

Ø.L. 9. afd. a.s. nr. S-672-03, 23/9 2003

T på 32 år var under en tilståelsessag tiltalt i 5 forhold for tyveri af computere fra sin arbejdsplads til en samlet værdi af 10,5 mio. kr. begået sammen med 5-6 andre personer. Værdien var fastsat efter de vejledende udsalgspriser "uden hensyn til markedets betydelige rabatter".

Herudover nogle færdselsforseelser ved tre gange at have kørt uden at have erhvervet kørekort.

T var straffet i 1996 for bedrageri med en betinget dom uden straffastsættelse. Han havde to senere domme fra 1999 - 2001 for kørsel uden kørekort med straf af hæfte.

Forholdene i nærværende sag var begået i perioden 2000 - 2002 med hovedvægten i 2000. T havde været varetægtsfængslet 1½ måned.

Retten udmålte en straf af fængsel i 3 år og bemærkede:

"Der er ved strafudmålingen lagt vægt på, at tyveriforholdene er begået på tiltaltes daværende arbejdsplads over en længere periode. Tyverierne er endvidere begået af flere i forening og efter forudgående planlægning, og der er tale om betydelige værdier. Der er således ikke grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste."

T ankede med påstand om formildelse, navnlig således at straffen blev gjort helt eller delvis betinget, eventuelt med vilkår om samfundstjeneste. Anklagemyndigheden påstod skærpelse.

Landsretten udtalte:

"Straffen findes passende. Uanset tiltaltes gode personlige forhold findes der af de af byretten anførte grunde ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

Landsretten stadfæster derfor dommen."

2) *I samme sagskompleks var M tiltalt for tyveri af computere fra sin arbejdsplads til et beløb på 8,9 mio. kr. M var ustraffet, og både byret og landsret nåede til fængsel i 3 år med næsten samme præmisser som i foregående sag.*

Ø.L. 9. afd. a.s. S-1317-03, 23/9 2003

- oo0oo -

Forsvareren tilføjer bl.a.:

"Man kan ved at lægge forholdene sammen se, at det drejer sig om betydelige beløb - uagtet jeg procederede på, at der burde tages hensyn til kendte betydelige rabatter i markedet.

Yderligere fremførte jeg, at begge mine klienter var og er pæne mennesker, der begge gik "til biddet", da politierne kom efter dem."

Straffeloven - med henvisninger og sagsregister

Af Jørn Vestergaard

Bogen giver i komprimeret form en systematisk oversigt over dansk og international lovgivning af strafferetlig betydning. Der trækkes forbindelseslinier mellem straffelovens enkelte bestemmelser og til relevante bestemmelser i den øvrige lovgivning, dels med et gennemgribende noteapparat, dels med et udførligt sagsregister. Denne udgave omfatter teksten til straffeloven og straffuldbyrdelsesloven samt udvalgte dele af anden lovgivning. Bogen henvender sig til praktikere og studerende.

Forlaget Thomson, 294 sider, pris kr. 296 + moms.